

20 argument mot EMU

1. EMU är ett hot mot demokratin

I den ekonomiska och monetära unionen (EMU) är marknadsekonomi fastslagen i grundlagen. Valuta- och penningpolitiken beslutas av Europeiska Centralbanken som har prisstabilitet som enda mål. Politikerna lämnar makten över den ekonomiska politiken till ekonomer och experter, som inte kan ställas till ansvar i politiska val. Detta är ett hot mot demokratin.

2. Sverige förlorar inflytande över ekonomin

Sverige är med i de första stegen i EMU och har redan förlorat rätten att självständigt besluta om delar av vår ekonomi. Om vi går med i valutaunionen så förlorar vi dessutom rätten att besluta om penning- och valutapolitiken. Det innebär att vi förlorar möjligheten att använda räntan för att påverka ekonomin i olika konjunkturer. Om vi går med i valutaunionen kan vi också tvingas böta om t ex budgetunderskottet är för högt.

3. Förmynderi

EMU:s regelsystem bakbinder politikerna. Detaljstyrning av ekonomin är ett uttryck för att man inte har förtroende för att politiker kan föra en ekonomiskt balanserad politik. EMU fungerar som förmyndare där byråkrater och bankdirektörer har ett mycket stort inflytande. Det innebär att handlingsutrymmet minskar för nationella regeringar och parlament.

4. De stora länderna styr inom EMU

EU har beslutat att medlemsländerna får turas om att vara med och besluta vid mötena i Centralbanken. De stora länderna ska få delta i större utsträckning än de små. Dessutom tas redan idag större hänsyn till de stora ländernas ekonomier. Det är först när dessa inte klarar av stabilitetspaktens krav som diskussion uppstår om att förändra reglerna. EMU handlar om makt – vilka som ska bestämma över länderna i Europa. Det är de stora länderna som styr inom EMU.

5. Europas Förenta Stater kräver gemensam valuta

En stat karakteriseras av gemensam valuta, gemensamt försvar, gemensam polis, gemensamma yttre gränser, mm. Det är i det perspektivet man ska se ett medlemskap i EMU, som är ett politiskt projekt snarare än ekonomiskt. Valutaunionen ingår i planerna att bygga en ny supermakt i Europa för att bevaka unionens ekonomiska intressen i världen.

En gemensam valuta är ingen garanti för fred. De flesta krig sker inom länder med samma valuta. Enligt fredsforskningsinstitutet SIPRI förekom under år 2000 totalt 27 krig eller väpnade konflikter i världen – av dessa pågick 25 inom länder med gemensam valuta.

6. Det går inte att lämna EMU

Det finns inga regler för utträde ur EU och därmed inte heller EMU. Det är mycket svårt att lämna en union, när man har integrerat staternas ekonomier. Ett ja till EMU är oåterkalleligt. Det finns ingen ångerräcka. EMU-medlemskapet är definitivt.

7. Riksbanken blir en filial

Medlemskap i EMU innebär att Sverige förlorar politiskt inflytande över valuta- och penningpolitiken. Riksbanken förlorar även rätten att utge sedlar och mynt och därmed också intäkter. Vår riksbank blir bara en filial till Europeiska Centralbanken (ECB).

Det kan inte kompenseras av att riksbankschefen ibland kan få sitta med i ECB-rådet. Riksbankschefen får inte heller agera utifrån vad som är bäst för Sverige utan måste se till hela euroområdet. Den svenska ekonomin kommer att ha mycket lite påverkan ECB-rådets ställningstaganden. Det är de stora ländernas ekonomier som kommer att dominera.

8. Svårt att stimulera ekonomin vid en lågkonjunktur

Med egen valuta följer att ett land kan bestämma över den egna penning- och valutapolitiken. I en lågkonjunktur kan riksbanken t ex sänka räntan för att stimulera ekonomin. Den möjligheten finns inte om vi lämnar över beslutanderätten till centralbanken i Frankfurt. Vi kan i stället tvingas föra en politik som medför nedskärningar i välfärden och högre arbetslöshet.

Därför krävde LO buffertfonder för att stödja ja-sidan. Regeringen avfärdade förslaget som "fundsocialism". Nu har regeringen och LO kommit överens om att öka budgetöverskottet. Diskussionen i sig visar på att även ja-partierna ser riskerna med ett medlemskap i valutaunionen.

9. Flytande krona gynnar näringslivet

1992 knöt regeringen kronan till ecun, vilket slutade i katastrof. Räntan gick i höjden (marginalräntan steg till 500 %) och valuta försvann ut ur landet. Sverige förlorade miljarder på det experimentet. Spekulationen berodde på att vi hade fast växelkurs. Därefter har kronan varit flytande, vilket gynnat svensk industri. Det går mycket bättre i Sverige än i euroområdet. Varför byta kurs när det går bra? Det undrar bl a den riksbankschef som var ansvarig 1992, nämligen Bengt Dennis.

10. Det går bättre för EU-länder utanför EMU

Tillväxten och sysselsättningen har varit högre i länder som inte ingår i valutaunionen, t ex Storbritannien, Danmark och Sverige jämfört med euroområdet. Tysklands ekonomi har förvärrats katastrofalt de senaste åren och har medfört en arbetslöshet på tolv procent. EU-kommissionens ekonomiska rapport våren 2003 visar att det lönar sig att stå utanför EMU. Av de EU-länder som har kvar sina valutor går det bäst för Sverige. Där ökade tillväxten med förra året 1,9 procent jämfört med genomsnittet i euroområdet 0,9%.

11. Konsumenterna får betala övergången till euron

Omställningskostnaderna för euron är mycket höga. Bara bankernas kostnader beräknas uppgå till fyra miljarder kronor. Omställning av alla olika typer av automater, varumärkningar o s v kommer att kosta konsumenterna ansevärliga summor. Handeln räknar också med en extra kostnad på fyra miljarder. Kommuner och landsting kommer att få extra kostnader för förändringar av datasystem, mm. I finska kommunen Esbo (lika stor som Uppsala) kostade övergången till euron 30 miljoner kronor. Kommunförbundet kräver att kommunernas kostnader ska betalas av staten dvs skattebetalarna.

Totalt beräknas omställningen till euron att kosta minst 15 miljarder kronor. Dessa kostnader kommer att tas ut från kunderna och räknas inte som "smyghöjningar".

12. Priserna ökar med euron

I de länder som infört euron passade många handlare på att höja priserna, vilket lett till högljudda protester. Dessutom måste kostnaderna för omställningen till ny valuta tas ut från konsumenterna. Till detta kommer att vi inte heller har en riksbank som genom räntepolitik kan hålla nere priserna. Regeringen säger sig ha fått med sig handeln på prisstopp under övergången. Men det handlar bara om några månader och dessutom räknas inte höjningar på grund av övergångskostnader in i prisstoppet.

13. Ränta som inte passar något land

Idag är räntan något högre i Sverige än i euroområdet beroende på att den ekonomiska situationen i Sverige är bättre. Det betyder således att låg ränta inte kan anses vara bra generellt sett. Det väsentliga för oss är att räntan är anpassad till svenska förhållande, vad som är bra i Sverige. I EMU anpassar sig räntan till hela euroområdet, vilket i praktiken innebär de stora ländernas ekonomier. Risken är att räntan läggs på en nivå som inte passar något euroland.

14. EMU är ett riskprojekt

Många ledande ekonomer menar att EMU är ett gigantiskt experiment med stora risker. I våras träffades nio nobelpristagare i ekonomi. Det visade sig att nästan alla var emot EMU. Riskerna består i att det inte går att centralstyra så många olika länders ekonomier. Ju fler som går med i EMU desto större blir riskerna

15. Välfärden hotas

Välfärden är beroende av en fungerande offentlig sektor. Ett medlemskap i EMU inkräktar på den offentliga sektorn på olika sätt. Dels krävs att staten bygger upp en form av resurs att användas i dåliga tider och dessa pengar måste tas från den offentliga sektorn. Dels är de ekonomiska riskerna väsentliga inom EMU, vilket situationen i många euroländer just nu visar. För att i en kris situation komma till rätta med EMU-kraven, så måste staten antingen höja skatterna eller minska på utgifterna. I båda fallen innebär det en försämring av människors välfärd.

16. Krav på privatiseringar

Privatiseringar av den offentliga sektorn är en del av EU:s ekonomiska politik. I fördraget om EMU står klart uttryckt att marknadsekonomi ska gälla och konkurrens ska stimuleras. Avreglerade arbetsmarknader är också skälet till varför många transnationella bolag attraheras av den gemensamma valutan. Frågan är också om euroländerna kommer att företrädas med en röst i WTO-förhandlingarna, där privatisering inom offentlig sektor framför allt utbildning, socialvård och sjukvården är aktuella.

17. EMU är en kvinnofälla

En stark välfärdsstat är grundläggande för jämställdhet mellan kvinnor och män. Om den offentliga sektorn utsätts för nedskärningar, så påverkas kvinnornas möjligheter att delta på arbetsmarknaden. Många kvinnor har dessutom svårt att identifiera sig med den kompakta dominansen av män bland beslutsfattarna inom EU och framför allt på det ekonomiska området. Det är männen som styr den ekonomiska politiken. Det är lågavlönade kvinnor som drabbas i första hand.

18. EMU är ett hot mot sysselsättningen

EMU styrs av den gemensamma centralbanken, ECB, med inflationsbekämpning som enda mål utan hänsyn till sysselsättning och tillväxt. Risken för högre arbetslöshet är påtaglig i en lågkonjunktur. Det kommer att drabba framför allt den offentliga sektorn och de lågavlönade.

Vid en nedgång i ekonomin och ökad arbetslöshet så kan ett euroland inte använda de medel som står till buds med egen penningpolitik. Det budskap som då förs fram är att arbetskraften måste vara flexibel och flytta till de orter eller länder där det finns jobb. Den största risken för löntagare är att ökad arbetslöshet leder till decentraliserad lönebildning och avreglerad arbetsmarknad.

19. Låg inflation går före sysselsättning

Det övergripande målet inom EMU är låg inflation och det går före sysselsättning och välfärd.

Enligt vissa ekonomer kommer en anpassning till EMU:s inflationsmål att leda till en ökning av den strukturella arbetslösheten i Sverige. Med en självständig politik kan vi motverka arbetslösheten i stället.

Den växlingskurs som kommer att bestämma kronans värde vid en övergång till euron kommer att vara avgörande för svenska varors konkurrenskraft. Det vet vi ingenting om när vi ska ta ställning till euron i folkomröstningen. Det är en osäkerhet som kan påverka sysselsättningen.

20. Gemensamma skatter – nästa steg?

Många ekonomer och statsvetare menar att det inte går att enbart ha gemensam valuta- och penningpolitik utan att också ha gemensam finanspolitik. Redan nu införs viss gemensam politik på detta område och med all sannolikhet kommer kravet på skatteharmonisering på allt fler områden. Allt talar för att gemensamma skatter blir EMU:s fjärde steg. Då kan vi inte längre bestämma om den offentliga sektorns omfattning.

Folkrörelsen Nej till EU 2003

